

■ SZABÓ ATTILA megmozdulásai egy önmeghatározási kísérletsorozat állomásai; arra hívják fel a figyelmet, hogy az egyén élethelyzetének változásai-val időről időre kénytelen újrakonstruálni identitását, meghatározni saját pozícióját a világban. A pozicionálási kísérletek főleg erőfeszítéseknek tűnnek, amennyiben megkérdőjeleződik a lét fontossága – erre utalt *Főlélesleges kísérletek I-III.* című, nagy visszhangot kiváltó installáció-sorozatának címében, 2007-ben.

Szabó korábban is az önmeghatározás mutáns formáival, a média-hír mint befolyásoló tényező vizsgálatával foglalkozott. A média által kínált életvezetési stratégiák, megoldások ugyanis a társadalom azon jelenségei közé tartoznak, amelyek tévútra viszik az adót, a vevőt és a közvetítőt a kommunikációs folyamatban, s ezáltal megváltoztatják vagy eltorzítják az önképet, a világlátást; késleltetik vagy meggátolják a tisztánlátás kialakulásának a képességét, mivel a fiktív tapasztalatszerzés közben megtévesztés áldozatává válhat az ember.

Szabó Attila ironikus világlátó – élvezi, ha cinikus lehet. *Mutagén* című kiállítása kapcsán álhíreket generál, az álhíreket mint tudományos tényeket adja el, miközben valószerűtlen körülményeket teremt. Fokozatosan jutott el idáig. Az *I. számú kísérlet*ben áttételesen megmutatta azt is, hogy a kísérlet alanya nem juthat valós információkhoz, mert a vonzó játékterek megalkotói egy láthatatlan mozgásérzékelő segítségével ügyelnek arra, hogy a játékbábuk ne lavirozhassanak gépi vezérlés nélkül a gondosan megkonstruált díszletek között. A közeget a megfelelő pillanatban sterilizálják, ezzel együtt megváltoztatják a játékosok tudatállapotát is, még mielőtt a játékszabályok ismeretében felderíthetnék az izgalmasnak tűnő, ám valójában bizonytalan eredetű rejtélyeket. A *II. számú kísérlet*ben azt feszegette, hogy a cybervilágnak semmi köze sincs a megálmódott világokhoz, a valósághoz vagy a boldogság-

1 Szabó Attila: *Főlélesleges kísérletek III.*, Magyar Műhely Galéria, Budapest 2007. márc. 13 – ápr. 4. (Id.: Baglyas Erika: *Hol az identitás mostanában?* Balkon, 2007/4.)

SZABÓ ATTILA
Vetésforgó II., 2009, lambda print

SZABÓ ATTILA
Gyümölcs, 2009
lambda print

hoz. A *III. számú kísérlet* segítségével pedig – egy valódi ál-sajtóhírt alapul véve – konkretizálta, hogy minden mediális eszközökkel létrehozott imitáció/modellezés célja a megtévesztés, a fogyasztói vágy generálása. Ez utóbbi gondolatmenetet fejlesztette tovább a *Mutagén* esetében, amely annyiban különbözik az előző kísérletektől, hogy az alkotó először állított ki fénykép technikájával készült műveket; másrészt nem óhajtottta első körben a „fiktív” jelző alkalmazásával rontani a hitelesség-érzetet, befolyásolni a látogatók tudatát.

„A mutáció valamely organizmus genetikai anyagában fellépő maradandó mennyiségi vagy szerkezeti (strukturális) módosulás, amely megváltoztatja az organizmus fenotípus jellegét” – olvasható a 44/2000 (XII. 27.) EüM rendelet 3. számú mellékletében. A mutagén anyagok pedig (elfogadottan, feltételezhetően vagy esetlegesen) mutagén hatásúak, azaz (elfogadottan, feltételezhetően vagy esetlegesen) mutáns elváltozásokat eredményezhetnek az emberi szervezetben. A mutáció azonban nemcsak testi elváltozásokat okozhat.

Mutagéneknek számítanak például a média-hírek bizonyos fajtái, ezek beépülése a szervezetbe a tudatállapot, a gondolkodásmód, a hiedelemrendszer vagy a magánmitológia módosulását eredményezheti. Ez a fajta tudatmódosulás első ránézésre nem látványos, ellenben a hatására előállított termékek, produktumok, eszmék vagy további ál-hírek annál inkább figyelemfelkeltőek, amelyek esetleg veszélyesek is lehetnek.

Mutáció mindig létezett, de pozitív kimenetelű fejlődést általában nem hoz, bekövetkezése leginkább káros következményekkel jár. „Azonban hosszú időközön át csak a természet kiváltsága volt ennek véletlenszerű előidézése. Manapság számunkra, laikusok számára a mutáció ténye tudományos fikciókból ismert, gyakori és többnyire pejoratív fogalomvá vált, hasonlatosan a mesterséges intelligenciához, az implantációhoz és a génmanipulációhoz (...). Mi, passzív szemlélők hajlamosak vagyunk bármit elhinni a témában, ami kissé misztikusan hangzik, mégis kellően alátámasztottnak tűnik.” (Szabó Attila) Szabó Attila arra próbálja ösztönözni az érdeklődőket, hogy legyenek gyanakvóak, hiszen bármi lehet mutáció, amennyiben valaki elhiszi, hogy az. Bizonyos esetekben, megfelelő felkészültség nélkül, valóban nem könnyű kiszűrni az álhíreket, ilyen például a Krapanj sziget közelében, a Dalmát tengerparton élő, bio fluoreszcens fehérjét hordozó, a csalánozó bordásmedúzák (ctenophora) törzsébe tartozó élőlények felbukkanásáról tudósító közlemény (*Tudományos bulvárhírek II.*, 2008). Léteznek azonban egyszerűbben kiszűrhető félretájékoztató információk is a művész repertoárjában, mint például a *Vetésforgó I-III.*, 2005; a Gödöllői Agrártudományi Egyetem laboratóriumában kikísérletezett vetőmagból hupikék lufi-babok keltek ki; vagy a krokodilt gázálarcban meglovagoló, szerelmi szenvedélyének parancsolni képtelen gumινό esete (*Bizarre Hardcore*, 2008).

A mesterségesen létrehozott és fenntartott, meddő, homoszexuális lombik-társadalom kívánatosként bemutatott torzulásainak a leglátványosabb és legdirektebb közvetítője a kiállítás a *Mutáció* című video loop. A legyek mutációjáról szóló szöveg mellett megjelenő, tükrözéssel létrehozott képi információk, az egymásba torzult, szeretkező női és férfi testek utópisztikus képzeteket keltenek, elgondolkodtatva a nézőt fajunk jövőjéről.